

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

DR. FELDMAN ZSOLT
agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár

Tagállam: **MAGYARORSZÁG**

Kelt: **2016. augusztus 11.**
Iktatószám: **ApF/41/2/2016.**

Tárgy: Iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program
2015/2016-2019/2020. tanév

A hatályban lévő 288/2009/EK bizottsági rendelettel összhangban, ezúton értesítem Önöket a 2015/2016. tanévtől a 2019/2020. tanévig tartó időszakban végrehajtandó iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program nemzeti stratégiájának módosításáról a 2016/2017. tanév vonatkozásában.

Földrajzi kiterjedés: Nemzeti Regionális A régió(k) neve: .....

A. A KIINDULÁSI HELYZET ÉS A CÉLOK

(i) Kiindulási helyzet:

Az Országos Gyermek egészségügyi Intézet 2012/2013. tanévi jelentése¹ szerint a kövér gyermekek aránya az utóbbi három tanévben nem változott. Minden korosztályban a gyermekek 10-12%-a elhízott. Legtöbb obese gyermeket a 4. és 12. osztályosok között találtak az iskolaorvosok. Az alsósoknál a lányok, idősebb korban fiúk között több a túlsúlyos.

A hypertonia gyakorisága az iskolás kor alatt több mint tízszeresére növekszik, míg a 2. osztályosok körében 2,1‰ az előfordulása, addig 2,7% a 12. osztályosok esetében. Az utóbbi három tanévben csökkenő tendenciájú a magasvérnyomásban szenvedő gyermekek aránya. A hypertonia előfordulása több mint háromszor gyakoribb a középiskolás fiúk, mint a lányok között. A keringési rendszer elváltozásai között viszonylag stabilnak mondható a vitiumok, cardiomyopathiák (4-6‰) és a ritmuszavarok aránya (2,5-4,5‰). Mindkét betegség a középiskolásoknál gyakoribb.

A diabetes mellitus előfordulása az életkorral növekszik. Legmagasabb a cukorbeteg gyerekek aránya a 10. osztályosoknál, 3,2‰.

Az elhízás gyakoriságának csökkentésében és a fent említett betegségek kockázatának csökkentésében jelentős szerepet játszó zöldségek és gyümölcsök fogyasztásában azonban Magyarországon az 1990-es évek elején jelentős mértékű visszaesés volt tapasztalható a teljes lakosságot tekintve, amelynek eredményeként a fogyasztás messze elmarad az Egészségügyi

¹ Dr. Valek Andrea: Összefoglaló jelentés a 2012/2013. tanévben végzett iskola-egészségügyi munkáról. Országos Gyermek egészségügyi Intézet, Budapest, 2014.

Világszervezet által javasolt napi 400 grammos értéktől. A zöldség-, gyümölcs- és gyümölcsle-fogyasztás alakulását a 2004 és 2013 közötti időszakban az 1. táblázatban mutatjuk be.

1. táblázat

Zöldség-, gyümölcs- és gyümölcsle-fogyasztás alakulása Magyarországon 2004-2013 között

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gyümölcsfogyasztás (kg/fő/év)	48,5	45,1	44,6	44,9	42,0	42,2	37,1	39,5	37,5	38,2
Zöldségfogyasztás (burgonya nélkül) (kg/fő/év)	60	57,9	53,9	52,5	52,3	51,6	47,8	51,2	47,9	46,8
Zöldség-, gyümölcs-fogyasztás összesen (kg/fő/év)	108,5	103	98,5	97,4	94,3	93,8	84,9	90,7	85,4	85,0
Napi zöldség-, gyümölcs-fogyasztás (kg/fő/nap)	0,297	0,282	0,270	0,267	0,258	0,257	0,233	0,249	0,234	0,233
Gyümölcsle-fogyasztás (l/fő/év)	15,2	14,2	15,1	15,4	15,4	12,6	12,8	12,1	10,6	10,8

Forrás: KSH, 2015.

Az Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása című, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben zajló nemzetközi kutatás 2010. évi felméréséről készült nemzeti jelentés² szerint az 5., 7., 9. és 11. évfolyamos tanulók 31,1%-a fogyaszt gyümölcsöt napi rendszerességgel. Több mint 13,0% azoknak az aránya, akik még heti gyakorisággal sem esznek gyümölcsöt. Minél idősebbek a fiúk, annál kevesebb gyümölcsöt fogyasztanak, lányoknál ez a tendencia a 9. évfolyamig tart. A lányok a 9. évfolyam kivételével szignifikánsan jobb arányokat mutatnak, mint a fiúk.

A napi zöldségfogyasztás aránya még alacsonyabb, mindössze a tanulók 23,6%-a állította magáról azt, hogy napi rendszerességgel fogyaszt zöldséget. Jelentős azonban azoknak az aránya, akik még hetente sem esznek zöldségfélét (17,0%). Itt szintén kimutatható az idősebb évfolyamok felé mutató kedvezőtlen tendencia (a fiúknál csak minden második évfolyam között szignifikáns az eltérés, míg a lányoknál csak az általános iskolás almintában térnek el jelentősen az arányok). A két nem között csak a 9-esek körében nem szignifikáns a különbség.

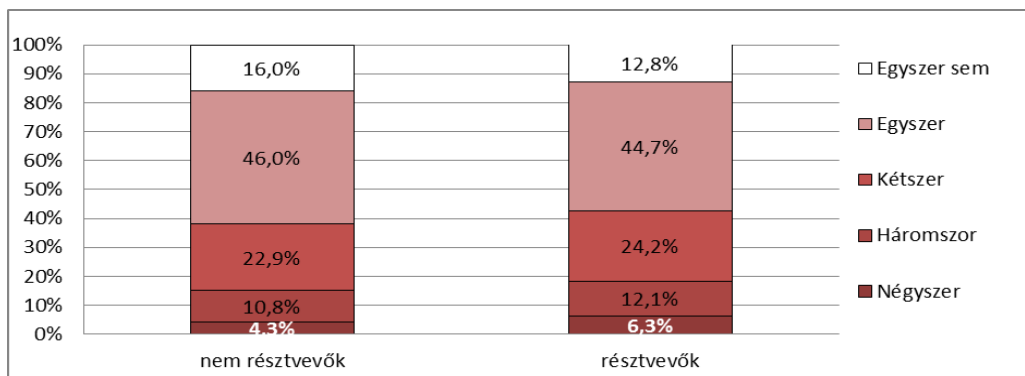
Az iskolagyümölcs-program értékelése³ a 2-6. évfolyamos tanulók napi zöldség-gyümölcs és gyümölcsle-fogyasztását vizsgálva megállapította, hogy a 2013/2014. tanévben azok között a tanulók között, akik nem vettek részt az iskolagyümölcs-programban 3,2 százalékponttal nagyobb arányban (16%) fordult elő, hogy a vizsgálatot megelőző napon a tanuló nem fogyasztott gyümölcsöt, és 2 százalékponttal alacsonyabb volt azoknak a tanulóknak az aránya (4,3%), akik az előző napon négyszer vagy többször fogyasztottak gyümölcsöt. A vizsgálat eredményeit részletesebben az 1. ábra szemlélteti.

A zöldség- és a gyümölcsle-fogyasztás gyakoriságában nem volt szignifikáns különbség a tanulók két csoportja között. A gyermekek 14,0%-a nem fogyasztott az előző napon zöldséget és 29%-a nem fogyasztott gyümölcslevet. 3,0% volt azoknak a tanulóknak az aránya, akik négyszer vagy többször fogyasztottak zöldséget, és 5%, akik legalább négyszer fogyasztottak gyümölcslevet.

A vizsgálat a zöldség és a gyümölcs esetében nem tett különbséget a frissen, ill. a feldolgozva fogyasztott termékek között.

² Németh Á. - Költő A. (szerk.): Serdülőkorú fiatalok egészsége és életmódja 2010 – Az Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása című, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben zajló nemzetközi kutatás 2010. évi felméréséről készült nemzeti jelentés. Országos Gyermekegészségügyi Intézet, Budapest, 2011.

³ Lévai R. - Demeter E. - Girasek E.- Lakatos Zs.: Zárójelentés a 2011/2012., 2012/2013. és 2013/2014. tanévi iskolagyümölcs-program értékeléséhez. Eruditio Zrt., Budapest, 2014.

Az elmúlt napi gyümölcsfogyasztás gyakorisága és a programban való részvétel kapcsolata

Forrás: Lévai R. - Demeter E. - Girasek E.- Lakatos Zs.: Zárójelentés a 2011/2012., 2012/2013. és 2013/2014. tanévi iskolagyümölcs-program értékeléséhez. Eruditio Zrt., Budapest, 2014.

A nemek megoszlása mindhárom terméktípus fogyasztásának esetében szignifikáns különbségeket mutatott a lányok javára. A gyümölcsök esetében 4,5%-kal, a zöldségek és gyümölcslevek esetében 7,0%-kal magasabb volt azoknak a lányoknak az aránya, akik legalább egyszer fogyasztottak a megelőző napon az adott termékből.

Az iskolában átlagosan heti 3,6 adag friss gyümölcs elfogyasztására volt lehetősége azoknak az 5-6. osztályos diákoknak, akik nem vettek részt az iskolagyümölcs-programban. A gyümölcs a közétkeztetésből és otthoni forrásból származott. Az iskolagyümölcs-programban résztvevő gyermekek ezzel szemben 6,0 adag gyümölcshöz jutottak hozzá. Az iskolagyümölcs-programban részt vevő diákok nagyobb arányban fogyasztották el az iskolában kapott gyümölcsöt, mint azok a tanulók, akik nem vettek részt a programban.

(ii) A program célja:

Mivel az egészséges táplálkozás alapvető szerepet játszik az elhízás gyakoriságának csökkentésében, és így azon egészségügyi problémák kockázatának visszaszorításában, amelyek kialakulását elősegíti az elhízás, – köztük a szív- és érrendszeri megbetegedések és a 2-es típusú cukorbetegség –, továbbá mivel az egészséges táplálkozási szokások gyermekkorban alakulnak ki, különösen fontos feladat a gyermekek zöldség-, gyümölcsfogyasztásának hosszú távú növelése, és az étkezési szokásaik megváltoztatása a túlsúlyosság és az elhízás elleni küzdelem érdekében.

A fent megjelölt cél elérésére be kell vonni azokat az iskolákat is az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programba, akik jelenleg nem vesznek részt, és ezáltal biztosítani kell valamennyi a célcsoportba tartozó gyermek számára, hogy hetente 2-4 adag gyümölcshöz, zöldséghez és gyümölcsleveshez juthasson hozzá az iskolában a közétkeztetés keretében kiosztott termékeken felül. A rendszeres zöldség-, gyümölcsfogyasztáshoz való szoktatás, valamint a kísérő intézkedések és a program kommunikációja révén el kell érni, hogy a programban résztvevő tanulók az iskolán kívül is több gyümölcsöt, zöldséget és gyümölcslevet fogyasszanak.

Természetesen, amennyiben a program révén sikerül hosszútávon és tartósan emelni a zöldség-, gyümölcsfogyasztást, az a zöldség és gyümölcs iránti kereslet növelésén keresztül hozzájárulhat a termelői jövedelmek stabilizálásához is.

(iii) Célkitűzés:

Növelni kell a friss gyümölcsök és zöldségek, valamint gyümölcs- és zöldséglevelek hozzáférhetőségét az iskolákban, ezért ki kell terjeszteni az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programot valamennyi általános iskola 1-6. évfolyamára, ill. valamennyi nyolc – nyelvi előkészítő esetén kilenc – évfolyammal működő gimnázium 1-2. évfolyamára. Továbbra is fenn kell tartani azonban a programhoz való csatlakozás önkéntességét. E célkitűzés elérésében fontos szerepet játszik a program kommunikációja. A 2020-ig elérendő cél: a fent említett köznevelési intézmények valamennyi tanulójának részvétele a programban.

Ösztönözni kell a tanulókat arra, hogy több friss zöldséget, gyümölcsöt és gyümölcslevet kérjenek a szüleiktől és vigyenek az iskolába (tízórára, rágcsálnivalóként), ill. fogyasszanak otthon. A 2020-ig elérendő cél: átlagosan legalább 3 adag terméket küldjenek a szülők hetente az iskolába, és átlagosan 10 adag terméket adjanak hetente otthoni fogyasztásra.

A fenti két célkitűzés elérése esetén csökkenni fog azoknak a 6-12 éves gyermekeknek a száma, akik még heti rendszerességgel sem fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt, és növekedni fog azoknak az aránya, akik naponta egynél többször fogyasztanak ezekből az élelmiszerekből. A 2020-ig elérendő cél: 5% alá szorítani azon 5-11. évfolyamos tanulók arányát, akik heti gyakorisággal sem esznek gyümölcsöt, és 10%-ra csökkenteni azok arányát, akik heti gyakorisággal sem esznek zöldséget. 50%-ra emelni azon 5-11. évfolyamos tanulók arányát, akik legalább napi gyakorisággal fogyasztanak gyümölcsöt és 40%-ra emelni azok arányát, akik napi gyakorisággal fogyasztanak zöldséget.

A kísérő intézkedések segítségével növelni kell azoknak a gyermekeknek az arányát, akik valóban el is fogyasztják az iskolában vagy otthon kapott gyümölcsöt. A 2020-ig elérendő cél: 75%-ra emelni azoknak a tanulóknak az arányát, akik mindig vagy legtöbbször megeszik a kapott gyümölcsöt, zöldséget.

B. KÖLTSÉGVETÉS

i. 2016/2017. tanév:

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében a 2016. augusztus 1-jétől 2017. július 31-ig tartó időszak tekintetében nyújtható uniós támogatásnak a tagállamok közötti végleges elosztásáról szóló, 2016.március 30-i, **C(2016) 1729. számú bizottsági végrehajtási határozatban Magyarország számára odaítélt uniós támogatás összege 4 567 759 EUR.** Ebből az (EU) 2016/248 bizottsági végrehajtási rendelet⁴ melléklete által biztosított, uniós indikatív forrás összege 3 031 022 EUR és az (EU) 2016/247 felhatalmazáson alapuló, bizottsági rendelet⁵ 3. cikkében említett eljárás során odaítélt uniós többletforrás összege 1 536 737 EUR. Az uniós támogatási arány 44,75%.

A tagállami hozzájárulás összege – az (EU) 2016/248 bizottsági végrehajtási rendeletben meghatározott uniós támogatási arány figyelembevételével – **5 638 900 EUR.** A tagállami támogatási arány 55,25%.

⁴ az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a gyümölcs-, zöldség-, feldolgozottgyümölcs- és feldolgozottzöldség-, valamint banántermékek biztosításához és szétosztásához az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében nyújtott uniós támogatás tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az említett támogatás indikatív elosztásának megállapításáról szóló, 2015. december 17-i (EU) 2016/248 bizottsági végrehajtási rendelet

⁵ az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a gyümölcs-, zöldség-, feldolgozottgyümölcs- és feldolgozottzöldség-, valamint banántermékek biztosításához és szétosztásához az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében nyújtott uniós támogatás tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2015. december 17-i (EU) 2016/247 felhatalmazáson alapuló, bizottsági rendelet

A 2015/2016. tanévi program költségvetése összesen: 10 206 659 EUR, azaz 3 225,10 millió HUF.

ii. 2015/2016-2019/2020. tanév

Az A) fejezet iii) pontjában említett fejlesztéshez, azaz az általános iskola 1-8. évfolyamán, ill. a gimnáziumok ennek megfelelő évfolyamain tanulók részvételének biztosításához a B.i. pontban részletezett források szükségesek, majd 2020-ig az intézményi részvételi arány 10,0%-os és a tanulói részvételi arány 5,9%-os növeléséhez az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program költségvetését két évente 10,0%-kal szükséges emelni. A részletes adatokat a 2. táblázat mutatja be.

2. táblázat

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség program tervezett költségvetése 2015/2016-2019/2020. tanév

Tanév	2015/2016.*	2016/2017.	2017/2018.	2018/2019.	2019/2020.
Uniós támogatás összesen (EUR)	4 751 398	4 567 759	12 845 943	12 845 943	14 130 537
- <i>indikatív forrás</i>	3 031 022	3 031 022	3 031 022	3 031 022	3 031 022
- <i>többletforrás</i>	1 720 376	1 536 737	9 814 921	9 814 921	11 099 515
Tagállami hozzájárulás (EUR)	5 469 988	5 638 900	6 016 987	6 016 987	6 618 686
Mindösszesen (EUR)	10 221 386	10 206 659	18 862 930	18 862 930	20 749 223

*A 2015/2016. tanév vonatkozásában a táblázat nem a tervezett, hanem a tényleges költségvetést tartalmazza.

A **tagállami hozzájárulást állami forrásból** kell finanszírozni tekintettel a szülők többségének anyagi leterheltségére, valamint arra, hogy a magánszféra és a szülői hozzájárulás országos szinten, egységesen nem biztosítható.

Nem támogatandó a különszámlázott szállítási költség. A szállítási költséget a termék ellenértékének kell magában foglalnia.

A program teljes költségvetésének legfeljebb 5%-a fordítható kommunikációra és értékelésre, továbbá legfeljebb 15%-a fordítható kísérő intézkedésekre.

C. CÉLCSOPORT

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program célcsoportja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 7. § (1) bekezdés b) és g) pontja szerinti általános iskola 1-6. évfolyamán tanuló gyermekek és a 7. § (1) bekezdés c) pontja szerinti gimnázium 1-2. évfolyamán tanuló gyermekek a nyolc – nyelvi előkészítő esetén kilenc – évfolyammal működő intézmények esetében.

Oktatási (köznevelési) intézmény: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény) 2. § (3) bekezdésében meghatározott fenntartású, a köznevelési törvény 7. § (1) bekezdés b), c) és g) pontjában meghatározott intézmény.

A résztvevők becsült száma:

- Köznevelési intézmények: 2 336
- Tanulók: 584 964 fő

D. TÁMOGATHATÓ TERMÉKEK

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban az Emberi Erőforrások Minisztériuma által jóváhagyott, az *1. mellékletben* felsorolt friss zöldségfélék, friss gyümölcsfélék és feldolgozott gyümölcs- és zöldségfélék kiosztása támogathatók.

A feldolgozott termékek az oktatási intézményekben tanuló gyermekeknek a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet V. mellékletének megfelelően nem tartalmazhatnak

- hozzáadott cukrot,
- hozzáadott zsírt,
- hozzáadott sót,
- hozzáadott édesítőt.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében csak olyan fogyasztásra közvetlenül alkalmas termék szállítható az iskolákba, amely megfelel az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek a gyümölcs- és zöldség-, valamint a feldolgozottgyümölcs- és feldolgozottzöldség-ágazatra alkalmazandó részletes szabályainak a megállapításáról szóló, 2011. június 7-i 543/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelet I. mellékletében előírt forgalmazási-minőség szabványokban meghatározott I. osztályra vonatkozó követelményeknek és a hatályos növényvédőszer-maradék határérték előírásoknak, valamint a feldolgozott termékek esetében a hatályos élelmiszer-biztonsági és higiéniai szabályoknak.

A gyümölcslevekek meg kell felelniük a gyümölcslevekről és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékekről szóló 2001/112/EK tanácsi irányelv I. melléklet I. fejezet 1. pontjának a) alpontjában előírtaknak.

A szeletelt, darabolt, előcsomagolt friss termékek (pl. alma, sárgarépa, karalábé) az élelmiszer-adalékanyagokról szóló, 2008. december 16-i 1333/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. melléklet E. rész 04.1.2 Hámozott, darabolt és aprított gyümölcs és zöldség kategória szerint az előcsomagolt, fogyasztásra kész hűtött gyümölcsök és zöldségek esetén alkalmazható, a *2. mellékletben* felsorolt élelmiszer-adalékanyagokat tartalmazhatják.

A programban ökológiai termesztésből származó termék is szállítható.

A programban **a regionális termékeket kell előnyben részesíteni** szervezési, logisztikai és környezetvédelmi szempontok miatt.

A regionális termékek előnyei:

- Rövid szállítási távolság, alacsonyabb üvegházhatású gáz- és egyéb káros anyag-kibocsátás.
- Egyszer használatos göngyöleg helyett cseregöngyöleg alkalmazása.
- Nem szükséges szállítási szolgáltatás bevonása az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programba.
- Alacsonyabb szállítási költségek, kedvezőbb szállítási költség/termékköltség arány.
- Közvetlenebb kapcsolat a kedvezményezettek és a beszállítók között.
- Kisebb mennyiségek kiszállítása is lehetővé válik, így biztosítható a logisztikai központoktól távol eső, kis létszámú, vidéki iskolák részvétele is az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban, azaz biztosítható a tanulók hozzáférése az egészséges táplálkozást elősegítő intézkedéshez, ezzel is növelve esélyegyenlőségüket. Ezek az iskolák a fekvésük, illetve anyagi lehetőségeik révén ugyanis kevésbé tudják biztosítani a tanulók számára az esélyegyenlőséget javító intézkedésekhez, eszközökhöz való hozzáférést.

- A köznevelési intézmények és a beszállítók közös érdeke (a gyermekek zöldség-, gyümölcsfogyasztásának növelése) pozitív hatással lehet a program megvalósítására. Pl. a beszállító is érdekeltté válik a kísérő intézkedések végrehajtásában, hozzájárulhat azok körének bővítéséhez, finanszírozásához; a program helyi szinten betöltött promóciós szerepe következtében a beszállító fokozottan érdekelt a magas minőségű termékek szállításában.
- A köznevelési intézmények és a beszállítók közötti személyes kapcsolat további együttműködési formákat indukálhat többek között az egészségesebb életmódra nevelés érdekében.
- Könnyebben megszervezhető a termékek közvetlenül fogyasztásra alkalmas állapotban történő szállítása.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban kiosztható és támogatható termékkört az Emberi Erőforrások Minisztériumának Egészségügyért Felelős Államtitkára mint egészségügyi hatóság hagyta jóvá, továbbá a termékkör kialakításában az Emberi Erőforrások Minisztériuma mint szakértő vett részt.

E. KÍSÉRŐ INTÉZKEDÉSEK

(i) A kísérő intézkedések célja:

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program során a gyümölcs- és zöldségtermékek osztásának támogatása és a program hatékonyságának biztosítása érdekében komplex kísérő intézkedés kerül végrehajtásra. A kísérő intézkedések a gyümölcs- és zöldségfogyasztás megkedveltetését szolgálják és így közvetlenül kapcsolódnak az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program célkitűzéseire, ezért a gyümölcs- és zöldségfogyasztás rövid- és hosszútávon történő népszerűsítésére, valamint a célcsoport egészséges étkezési szokásokat, illetve gyümölcs- és zöldségágazatot érintő ismereteinek fejlesztésére irányulnak.

A kísérő intézkedések a célcsoporton túl szolgálhatják más korosztályok ismereteinek fejlesztését is. A kísérő intézkedéseket alapvetően helyi szinten kell megvalósítani. Bizonyos intézkedések esetében, pl. iskolagyümölcs- és iskolazöldség-honlap fenntartása, a kísérő intézkedéshez való hozzáférés nem korlátozható.

(ii) A kísérő intézkedések tartalma:

A kísérő intézkedések központi eleme a zöldség- és gyümölcsstermékek rendszeres kóstoltatása, amely kiegészül az egészséges táplálkozást és a zöldség-gyümölcs ágazatot érintő interaktív tudásátadással. A tanulók a kóstoltatás során szerzett tapasztalataikat és tudásukat regionális szinten szervezett, játékos verseny keretében hasznosíthatják. Az így elért eredményeiket kisebb, a program céljait elősegítő ajándékokra válthatják, és a verseny nyertesei jutalomban részesülnek.

A kóstoltatás és a kapcsolódó tudásátadás verseny szervezése és díjazása helyi szinten a köznevelési intézmény fenntartója és a beszállító együttműködésében valósul meg.

A választható kísérő intézkedések:

1. Komplex kísérő intézkedés, amely a következő elemeket tartalmazhatja:

- a) Kóstoltatás: legalább egy alkalommal 4 gyümölcs- és/vagy 4 zöldségféle biztosítása tanulónként. A kóstoltatás kizárólag a beszállító és a köznevelési intézmény közös felelősségével alkalmazható. Az intézkedést úgy kell végrehajtani, hogy az oktatási

célokat szolgáljon, a gyümölcs- és zöldségágazatot, ill. az egészséges táplálkozási szokásokat érintő ismeretek oktatását is magában foglalja.

- b) Tájékoztató és oktatási anyag, oktatási segédlet készítése/készíttetése és annak alkalmazása az egészséges étkezési szokásokat érintő ismeretek fejlesztése érdekében.
- c) Az egészséges étkezési szokásokat, illetve gyümölcs- és zöldségágazatot érintő ismeretek oktatása valamennyi az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban résztvevő tanuló részére.
- d) A tanulók zöldség-, gyümölcsfogyasztásának és egészséges életmódjának népszerűsítése, ösztönzése érdekében szervezett verseny, pályázat, adott jutalom (apró ajándékok, pl. póló, matricák, kitűzők, írószerek, órarend, naptár, uzsonnás doboz, sportszer stb.).
- e) Zöldség-gyümölcs termelői csoportokhoz, termelői szervezetekhez, termelőkhoz szervezett tanulmányutak.

F. AZ ÉRDEKELTEK SZEREPVÁLLALÁSA

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program stratégiájának és feltételeinek kidolgozásában részt vesz a Földművelésügyi Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet, az Agrárgazdasági Kutató Intézet, a Belügyminisztérium, a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, a pedagógusok szakmai-érdekképviselői szervezetei, valamint a termelői érdekképviselői szervezetek.

A kísérő intézkedések és a kommunikáció megvalósítása a köznevelési intézmény és/vagy a szállító kötelessége. A kommunikációban, a kísérő intézkedések és az értékelés végrehajtásában szerepet vállalhat a zöldség-gyümölcs szakmaközi szervezet, az egészségügyi, oktatási, mezőgazdasági hatóságok, az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program kommunikációjával vagy a kísérőintézkedések végrehajtásával megbízott köz- vagy magánszervezet és tudományos szervezetek.

A kommunikáció érdekében az (EU) 2016/247 felhatalmazáson alapuló, bizottsági rendelet 10. cikkében említett és kötelezően alkalmazandó plakát mellett végrehajtható tájékoztató kampány, találkozó, konferencia, szeminárium és workshop szervezése, valamint tájékoztató és promóciós anyagok készítése is.

G. A KIOSZTÁS KÖRÜLMÉNYEI/MÓDJA ÉS A KIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁS

Elosztási modell: tanulónként legalább heti 2 adag termék kerül kiosztásra. A termékek köznevelési intézményeknek történő szállítása legalább heti gyakoriságú.

Időtartam: A program időtartama legalább két hónap az első és a második tanítási félév tekintetében egyaránt. A köznevelési intézmény fenntartója és a szállító megállapodhat ennél hosszabb időtartamban is, amely azonban leghamarabb a tanév első napján kezdődhet, és legkésőbb a tanév utolsó napján ér véget.

Eszközök: Nem támogatandó a berendezések beszerzése, bérlése, kölcsönzése és lízingje, mivel a szállító a terméket tisztítva, fogyasztásra közvetlenül alkalmas állapotban adja át a köznevelési intézménynek.

Hozzáadott érték: Magyarországon az Európai Unió által társfinanszírozott program indulása (2009/2010. tanév) előtt nem volt a stratégiában bemutatott iskolagyümölcs- és iskolazöldség-

programnak megfelelő program. Rövid időtartamú (néhány hetes) kísérleti programokra, illetve termékosztás nélküli promóciós programra volt csupán példa.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban a zöldség-, gyümölcsstermékek kiosztása a szokásos, iskolai étkezések keretében biztosított zöldség-, gyümölcsmennyiségen felül történik. A kiosztást az iskolai étkezésektől függetlenül, attól eltérő időben kell elvégezni. Ez, valamint az elfogyasztott termék táplálkozás-élettani előnyeinek a tudatosítása biztosítja az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program hozzáadott értékét.

Az iskolagyümölcs-program értékelése kimutatta, hogy a 2013/2014. évi programban résztvevő gyermekek átlagosan heti 2,4 adaggal több gyümölcshöz jutottak hozzá az iskolában, mint a programban részt nem vevő iskolák tanulói, és a programban részt vevő diákok nagyobb arányban is fogyasztották el az iskolában kapott gyümölcsöt, mindez jól mutatja a program hozzáadott értékét.

Disztribúció szervezése: decentralizált.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program beszállítója az a zöldség-gyümölcs termelői csoport, termelői szervezet, társulás, termelő, valamint kizárólag ezek tulajdonában álló vállalkozás lehet, aki vagy amely rendelkezik a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: MVH) a programban történő részvételre vonatkozó előzetes jóváhagyásával.

Az előzetes jóváhagyás feltétele, hogy a szállító

- a) zöldség-gyümölcs termelői csoportként, termelői szervezatként vagy társulásként való elismeréssel rendelkezzen vagy
- b) egységes területalapú támogatás iránti kérelem alapján a megelőző két évben legalább egy, az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban szállítható gyümölcsöt vagy szántóföldi zöldséget termesztett vagy
- c) hatályos cégkivonata alapján tulajdonosai kizárólag az a) és b) pontban felsoroltak legyenek.

Az előzetes jóváhagyás további feltétele, hogy a szállító írásban vállalja az (EU) 2016/247 felhatalmazáson alapuló, bizottsági rendelet 6. cikkében a termékkiosztással és a kísérő intézkedésekkel kapcsolatban előírt kötelezettségek teljesítését.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban történő részvételre előzetesen jóváhagyott szállító egy vagy több intézményfenntartóval köthet a megállapodás megkötését követő tanévtől kezdődő legfeljebb három tanévre szóló, köznevelési intézményenként egy okiratba foglalt megállapodást, a támogatott termékeknek a tanulók számára történő kiszállítására. A szállító kiválasztása és a megállapodások megkötése a köznevelési intézmények fenntartóinak felelőssége, a megkötött megállapodásokat a szállító nyújtja be az MVH-hoz jóváhagyásra. A kiszállítás az MVH által jóváhagyott megállapodások alapján történhet.

H. NYOMONKÖVETÉS, ÉRTÉKELÉS ÉS ELLENŐRZÉS

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program nyomonkövetését az MVH végzi az iskolagyümölcs és iskolazöldség kiszállítására megkötött és jóváhagyott megállapodások, valamint a kifizetési kérelmek és azok adminisztratív és helyszíni ellenőrzésének adatai alapján.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program értékeléséért a Földművelésügyi Minisztérium felelős, aki a feladat elvégzésével harmadik felet (független szakértőt) bízhat meg. Az értékelés magában foglalja az értékelt időszak valamennyi évének vizsgálatát. Az értékelés hatékonyságának és megbízhatóságának növelése érdekében részidőszaki értékelések végezhetők.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöltség-program ellenőrzéséért az MVH felelős. Az MVH a szállítók előzetes jóváhagyásakor adminisztratív úton ellenőrzi a programban szállítóként való részvétel feltételeinek teljesülését. A köznevelési intézmények fenntartói és a szállítók között létrejött megállapodások megkötését és teljesülését az MVH adminisztratív úton és helyszíni ellenőrzések keretében ellenőrzi. Mulasztás esetén az MVH mind a szállító, mind a köznevelési intézmény fenntartójával szemben jogosult szankciókat alkalmazni.

Az iskolagyümölcs- és iskolazöltség-programban szállított termékek forgalmazási minőségszabványoknak való megfelelését (ideértve a növényvédőszer-maradékok vizsgálatát is) a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) a belföldi forgalmazók ellenőrzése keretében ellenőrzi. Az ellenőrzés a szállítók telephelyén a tárolt, valamint a kiszállításra előkészített és csomagolt termék, ill. a köznevelési intézménybe kiszállított termék vizsgálatára irányul. A NÉBIH az ellenőrzés eredményéről tájékoztatja az MVH-t, ill. a Földművelésügyi Minisztériumot.

Dr. Feldman Zsolt

Kapják:

EUROPEAN COMMISSION

DG Agriculture and Rural Development

Rue de la Loi 130

BRUSSELS - BELGIUM

(email: AGRI-HORT-SCHOOLFRUIT@ec.europa.eu)

Másolatban:

1- MVH

2- FM irattár

Mellékletek:

1. melléklet

Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-programban engedélyezett termékek

- a) *Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében adható friss zöldségfélék:*
cékla
édes paprika
karalábé
karfiol
káposzta
paradicsom (kockáztatott paradicsom is)
rettek
saláta
sárgarépa
uborka
zeller (kizárólag szülői nyilatkozattal, hogy a gyermek nem allergiás a termékre)
zöldborsó
- b) *Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében adható friss gyümölcsfélék:*
alma
csemegeszőlő
cseresznye
dió (héj nélkül; kizárólag szülői nyilatkozattal, hogy a gyermek nem allergiás a termékre,
legfeljebb 30 g mennyiségben)
földieper (kizárólag szülői nyilatkozattal, hogy a gyermek nem allergiás a termékre)
görögdinnye
kajsziarack
körte
mandula (héj nélkül; kizárólag szülői nyilatkozattal, hogy a gyermek nem allergiás a termékre,
legfeljebb 30 g mennyiségben)
málna
meggy
mogyoró (héj nélkül; kizárólag szülői nyilatkozattal, hogy a gyermek nem allergiás a termékre,
legfeljebb 30 g mennyiségben)
nektarin
őszibarack
ribizkék (fekete ribiszke, piros ribiszke, fehér ribiszke)
sárgadinnye
szilva
szeder
- c) *Az iskolagyümölcs- és iskolazöldség-program keretében adható feldolgozott gyümölcs- és zöldségfélék:*
savanyú káposzta (só nélkül érlelt)
gyümölcslé (100%-os)
- alma
- körte
- kajsziarack
- őszibarack
- szilva
- meggy
- földieper
- fekete ribiszke

zöldséglé (100%-os)

- paradicsom
- sárgarépa
- cékla
- sütőtök

gyümölcs- és zöldséglé keverék

2. melléklet

Engedélyezett adalékanyagok

A szeletelt, darabolt, előcsomagolt friss termékek (pl. alma, sárgarépa, karalábé) az alább felsorolt élelmiszer-adalékanyagokat tartalmazhatják:

- E 300 aszkorbinsav *quantum satis*
- E 301 nátrium-aszkorbát
- E 302 kalcium-aszkorbát *quantum satis*
- E 330 citromsav
- E 331 nátrium-citrátok
- E 332 kálium-citrátok
- E 333 kalcium-citrátok